

**ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА**

**КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Вченою радою університету  
Протокол № 8 від  
«31» липня 2024 р.

**ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЯ**  
**В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

**СИЛАБУС**

Освітній рівень: Другий (магістерський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

| <u>Форма<br/>навчання</u> | <u>Курс</u> | <u>Семестр</u> | <u>Лекції<br/>(год.)</u> | <u>Практичні<br/>(год.)</u> | <u>Самостійна<br/>робота<br/>студента<br/>(год.)</u> | <u>Разом<br/>(год.)</u> | <u>Залік<br/>(сем.)</u> |
|---------------------------|-------------|----------------|--------------------------|-----------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------|-------------------------|
| <u>Денна</u>              | <u>1</u>    | <u>2</u>       | <u>20</u>                | <u>20</u>                   | <u>80</u>                                            | <u>120</u>              | <u>2</u>                |

## **1. Загальна інформація про викладача (лектора, асистента).**

**Клименко Іван Сергійович**

Кандидат психологічних наук, завідувач кафедри психології ЗФУУ

**Контактна інформація:** e-mail: [neffalimm@gmail.com](mailto:neffalimm@gmail.com)

## **2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів**

На вивчення навчальної дисципліни ВОК 3 «Психологія та психотерапія в системі охорони здоров'я» відводиться 120 годин 4 кредити ЄКТС.

## **3. Час і місце проведення навчальної дисципліни**

Вивчення здійснюється протягом 1 семестру на 2-ому курсі навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів.

## **4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни**

Курс «Психологія та психотерапія в системі охорони здоров'я» є складовою частиною дисциплін фахового циклу нормативного блоку, його вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців – магістрів психології, формування у студентів базових знань з психології та психотерапії, необхідних для ефективної роботи в системі охорони здоров'я, розвитку навичок психологічного консультування та психотерапевтичної допомоги.

Пререквізити:

- Клінічна психологія. Клінічна психодіагностика — знання про типові психічні стани, методи діагностики й підходи до оцінювання в клінічному середовищі;
- Загальна та диференційна психопатологія — розуміння симптоматики психічних розладів, нозологій і диференційної діагностики;
- Основи психофармакології — базові знання про медикаментозне лікування, що дає змогу ефективно співпрацювати з психіатрами та лікарями;
- Етичні, практичні та правові засади роботи психолога — орієнтація в межах професійної відповідальності в умовах медичних установ;
- Сучасні методи і техніки психотерапії / Основи психоаналізу — базова терапевтична підготовка для взаємодії з пацієнтами у сфері охорони психічного здоров'я.

Постреквізити:

Дисципліна «Психологія та психотерапія в системі охорони здоров'я» є важливою складовою для подальших компонентів підготовки клінічного психолога:

- Основи клінічної супервізії — супервізійне осмислення практики, отриманої в медичних установах;
- Практика під супервізією — безпосереднє застосування знань у межах закладів охорони здоров'я, робота з медичними командами;

- Кризові інтервенції в психологічній практиці / Первинна психологічна допомога — реалізація психологічних втручань у гострих, медичних і кризових контекстах;
- Переддипломна практика — набуття клінічного досвіду в реальних умовах закладів охорони здоров'я;
- Кваліфікаційна робота — дослідницький проєкт із тем, пов'язаних з психотерапією та психологічною допомогою в системі охорони здоров'я.

## **5. Характеристика навчальної дисципліни**

Програма з дисципліни «Психологія та психотерапія в системі охорони здоров'я» призначена для здобувачів освіти закладів вищої освіти України і є вибірковою дисципліною. Згідно навчального плану підготовки психологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр», вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 1 курсі (денна форма навчання), на вивчення якої відводиться 120 годин.

## **6. Призначення навчальної дисципліни.**

Навчальна дисципліна орієнтована на забезпечення компетентності майбутніх психологів, шляхом глибокого оволодіння знаннями з медичної психології та психотерапії, необхідних для ефективної роботи в системі охорони здоров'я, розвитку навичок психологічного консультування та психотерапевтичної допомоги.

## **7. Мета вивчення навчальної дисципліни**

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія та психотерапія в системі охорони здоров'я» є формування у студентів базових знань з психології та психотерапії, необхідних для ефективної роботи в системі охорони здоров'я, розвитку навичок психологічного консультування та психотерапевтичної допомоги.

## **8. Завдання вивчення дисципліни**

Завдання навчальної дисципліни «Психологія та психотерапія в системі охорони здоров'я» спрямовані на формування у студентів необхідних теоретичних знань, практичних навичок та професійної компетентності для ефективної роботи у сфері медичної психології та психотерапії.

### **Формування теоретичних знань:**

- Ознайомлення з основними поняттями психології та психотерапії у сфері охорони здоров'я.
- Вивчення впливу психологічних факторів на здоров'я та хворобу.
- Знання основних методів психотерапії, що застосовуються в медичній практиці.
- Розуміння психологічних аспектів роботи медичного персоналу та пацієнтів.

### **Розвиток практичних навичок:**

- Оволодіння навичками психологічного консультування пацієнтів.

- Використання психотерапевтичних методів у роботі з хворими.
- Вирішення конфліктних ситуацій у медичній практиці.
- Розвиток навичок емпатії та активного слухання.

#### **Удосконалення аналітичних здібностей:**

- Аналіз психологічного стану пацієнта та факторів, що впливають на його здоров'я.
- Оцінка ефективності психотерапевтичних методів у конкретних випадках.
- Визначення впливу психосоціальних чинників на перебіг захворювань.

#### **Розвиток комунікативних компетентностей:**

- Формування навичок ефективної взаємодії з пацієнтами та їхніми родинами.
- Побудова довірливих стосунків у процесі лікування.
- Взаємодія з медичним персоналом та міждисциплінарними командами.

#### **Підготовка до науково-дослідної діяльності:**

- Ознайомлення з сучасними науковими дослідженнями у сфері медичної психології.
- Аналіз ефективності різних підходів до психотерапії.
- Використання наукових методів для оцінки психотерапевтичного процесу.

#### **Підвищення професійної компетентності:**

- Дотримання етичних стандартів у роботі з пацієнтами.
- Опанування методів роботи з важкими пацієнтами (онкологія, паліативна допомога, психічні розлади).
- Застосування отриманих знань у професійній діяльності.

### **8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувача освіти повинен**

#### **знати:**

- Основні поняття та категоріально-понятійний апарат психології та психотерапії.
- Види психічних розладів, їх симптоматику, патогенез та клінічні прояви.
- Психологічні особливості пацієнтів з різними захворюваннями.
- Методи психологічної діагностики та інтерпретації її результатів.
- Основні психотерапевтичні підходи, методи та їх ефективність.
- Вплив вікових, гендерних, культурних та особистісних особливостей на стан психічного здоров'я.
- Етичні норми та принципи роботи психолога в медичній сфері.
- Інноваційні методи психологічної допомоги в медицині.

#### **уміти:**

- Проводити психологічне обстеження пацієнта та аналізувати отримані результати.
- Застосовувати сучасні методи психодіагностики та психометричного аналізу.
- Оцінювати психологічний стан пацієнта та розробляти відповідні рекомендації.

- Використовувати психотерапевтичні техніки для роботи з різними категоріями пацієнтів.
- Проводити психологічне консультування та психотерапевтичні інтервенції.
- Організовувати ефективну комунікацію з пацієнтами та медичним персоналом.
- Використовувати науково верифіковані методи та техніки психологічної допомоги.
- Формувати стратегії профілактики та психологічної підтримки в медичних закладах.
- Оцінювати ефективність проведеної психотерапії та коригувати підходи.
- Дотримуватися етичних норм у роботі з пацієнтами.

## 9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія та психотерапія в системі охорони здоров'я» складається з двох змістовних модулів:

### Модуль 1. Основи медичної психології

1. Психологія в медицині: предмет, завдання, значення.
2. Основні психологічні аспекти хвороби та здоров'я.
3. Особистість медичного працівника: професійні та психологічні якості.
4. Психологія спілкування з пацієнтами: комунікативні бар'єри та їх подолання.
5. Основи психологічного консультування в медицині.

### Модуль 2. Психотерапія у медицині

6. Види психотерапії: когнітивно-поведінкова, психоаналітична, гуманістична.
7. Методика психотерапевтичної допомоги в системі охорони здоров'я.
8. Психосоматичні розлади та їх психотерапевтична корекція.
9. Етика та деонтологія в психологічній допомозі.
10. Використання психотерапії у роботі з важкохворими пацієнтами.

## 10. Структура залікового кредиту з дисципліни

| Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять             | Кількість годин |              |    |      |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|----|------|
|                                                                             | денна форма     |              |    |      |
|                                                                             | усього          | у тому числі |    |      |
|                                                                             |                 | л            | пр | с.р. |
| 1                                                                           | 2               | 3            | 4  | 5    |
| <b>Змістовий модуль 1. Основи медичної психології</b>                       |                 |              |    |      |
| Тема 1. Психологія в медицині: предмет, завдання, значення                  | 12              | 2            | 2  | 8    |
| Тема 2. Основні психологічні аспекти хвороби та здоров'я                    | 12              | 2            | 2  | 8    |
| Тема 3. Особистість медичного працівника: професійні та психологічні якості | 12              | 2            | 2  | 8    |

|                                                                                    |            |           |           |           |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|-----------|-----------|
| Тема 4. Психологія спілкування з пацієнтами: комунікативні бар'єри та їх подолання | 12         | 2         | 2         | 8         |
| Тема 5. Основи психологічного консультування в медицині                            | 12         | 2         | 2         | 8         |
| <i>Разом за змістовним модулем 1</i>                                               | <i>60</i>  | <i>10</i> | <i>10</i> | <i>40</i> |
| <b>Змістовний модуль 2. Психотерапія у медицині</b>                                |            |           |           |           |
| Тема 6. Сучасні методи психотерапії в медичній практиці                            | 12         | 2         | 2         | 8         |
| Тема 7. Методика психотерапевтичної допомоги в системі охорони здоров'я            | 12         | 2         | 2         | 8         |
| Тема 8. Психосоматичні розлади та їх психотерапевтична корекція                    | 12         | 2         | 2         | 8         |
| Тема 9. Етика та деонтологія в психологічній допомозі                              | 11         | 2         | 1         | 8         |
| Тема 10. Використання психотерапії у роботі з важкохворими пацієнтами              | 11         | 2         | 1         | 8         |
| <i>Разом за змістовним модулем 2</i>                                               | <i>58</i>  | <i>10</i> | <i>18</i> | <i>40</i> |
| <b>Залік</b>                                                                       | <b>2</b>   |           | <b>2</b>  |           |
| <b>Усього, годин</b>                                                               | <b>120</b> | <b>20</b> | <b>20</b> | <b>80</b> |

## 11. Самостійна робота студента

| № з/п         | Назва теми                                                                 | Кількість годин |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>1</b>      | <b>2</b>                                                                   | <b>3</b>        |
| 1             | Психологія в медицині: предмет, завдання, значення                         | 8               |
| 2             | Основні психологічні аспекти хвороби та здоров'я                           | 8               |
| 3             | Особистість медичного працівника: професійні та психологічні якості        | 8               |
| 4             | Психологія спілкування з пацієнтами: комунікативні бар'єри та їх подолання | 8               |
| 5             | Основи психологічного консультування в медицині                            | 8               |
| 6             | Сучасні методи психотерапії в медичній практиці                            | 8               |
| 7             | Методика психотерапевтичної допомоги в системі охорони здоров'я            | 8               |
| 8             | Психосоматичні розлади та їх психотерапевтична корекція                    | 8               |
| 9             | Етика та деонтологія в психологічній допомозі                              | 8               |
| 10            | Використання психотерапії у роботі з важкохворими пацієнтами               | 8               |
| <b>Всього</b> |                                                                            | <b>80</b>       |

## 12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бублик Н.О., Ковальчук Л.В. Медична психологія – Київ: Медицина, 2021.
2. Максименко С.Д., Лазоренко Б.Б. Клінічна психологія та психотерапія – Київ: Академвидав, 2020.
3. Кочюнас Р. Основи психологічного консультування та психотерапії – Київ: Центр учбової літератури, 2019.
4. Симоненко І.С. Психотерапія в медицині – Харків: Прапор, 2018.
5. Збірник нормативних документів МОЗ України щодо надання психологічної допомоги у системі охорони здоров'я – <https://moz.gov.ua>.

6. David H. Barlow (Ed.) Clinical Handbook of Psychological Disorders: A Step-by-Step Treatment Manual – New York: Guilford Press, 2021.
7. Irvin D. Yalom The Gift of Therapy: An Open Letter to a New Generation of Therapists and Their Patients – Harper Perennial, 2020.
8. Allan Tasman, Jerald Kay, Jeffrey A. Lieberman et al. Psychiatry – Wiley-Blackwell, 2021.
9. American Psychiatric Association (APA) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5-TR)– American Psychiatric Publishing, 2022.
10. World Health Organization (WHO) Mental Health Action Plan 2013–2030 – [https://www.who.int/mental\\_health](https://www.who.int/mental_health).

### **Інформаційні ресурси:**

1. Електронні ресурси ЗФУУ: <https://repo.usfu.edu.ua/home>
2. Міністерство охорони здоров'я України – <https://moz.gov.ua>
3. Національна академія медичних наук України – <http://www.amnu.gov.ua>
4. Портал “Освітній Хаб” – курси з психології – <https://edu.hub.org.ua>
5. American Psychological Association (APA) – <https://www.apa.org>
6. National Institute of Mental Health (NIMH) – <https://www.nimh.nih.gov>
7. European Federation of Psychologists' Associations (EFPA) – <https://www.efpa.eu>

## **13. Контроль і оцінка результатів навчання**

### **13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація**

**Методи контролю:** поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

*Поточний контроль* здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

*Підсумковий контроль* здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

### **13.2. Форми контролю**

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

*Поточний контроль* здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності

здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ **“ВІДМІННО”** отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ **“ДОБРЕ”** отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ **“ЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ **“НЕЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

**Таблиця конвертації середньої арифметичної в кількість балів ECTS**

| Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою | Бали ECTS | Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою | Бали ECTS |
|---------------------------------------------------|-----------|---------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b>                                          | <b>2</b>  | <b>3</b>                                          | <b>4</b>  |
| 4,93-5,0                                          | 60        | 3,90-3,85                                         | 44        |
| 4,87-4,80                                         | 59        | 3,84-3,78                                         | 43        |
| 4,81-4,73                                         | 58        | 3,77-3,72                                         | 42        |
| 4,74-4,69                                         | 57        | 3,71-3,66                                         | 41        |
| 4,68-4,60                                         | 56        | 3,65-3,59                                         | 40        |
| 4,61-4,56                                         | 55        | 3,58-3,53                                         | 39        |
| 4,55-4,49                                         | 54        | 3,52-3,46                                         | 38        |
| 4,48-4,43                                         | 53        | 3,45-3,40                                         | 37        |

|           |    |           |    |
|-----------|----|-----------|----|
| 4,42-4,36 | 52 | 3,39-3,33 | 36 |
| 4,35-4,30 | 51 | 3,32-3,27 | 35 |
| 4,29-4,24 | 50 | 3,26-3,20 | 34 |
| 4,23-4,17 | 49 | 3,19-3,14 | 33 |
| 4,16-4,11 | 48 | 3,13-3,07 | 32 |
| 4,10-4,04 | 47 | 3,06-3,01 | 31 |
| 4,03-3,98 | 46 | 3,0       | 30 |
| 3,97-3,91 | 45 |           |    |

**Підсумковий контроль** здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

**Підсумковий контроль вважається зарахованим**, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

#### *Оцінювання дисципліни:*

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

**Здобувачі освіти які одержали оцінку F** по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

## **14. Політика навчальної дисципліни**

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;

- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.